

▮ *Baglyas Erika*

Hézagos okoskodásom eredménye

Nem vagyok egy matekzseni, de a paradoxonok mindig is izgatnak, főleg azok, amelyek a mindennapi élet szintjén körbevesznek. Olyan ellentmondások, melyek a valóságról alkotott kép hibás voltára hívják fel a figyelmet. Amint azt két perce megtudtam, ez a paradoxonok harmadik alapvető fajtája, a *kategórián kívüliek* — Willard van Orman Quine szerint. A második a *hamis paradoxon* — ami nemcsak hamisnak tűnik, hanem az is —, éppen ezért most elegánsan kihagyom, mert az első érdekesebb, az *igaz paradoxon*, „ami olyan abszurdnak tűnő következtetésre vezet, ami mégiscsak igaz.” 2013, Magyarország.

Tegyük fel, ha elfogadom Quine kategóriáit — de miért is ne fogadnám el, nem tudok jobbat —, akkor ezzel a három paradoxontípussal gyakorlatilag minden a valósághoz, a gondolkodáshoz, érzékeléshez és ítéletalkotáshoz köthető jelenség lefedhető, magyarul — bármilyen hihetetlenül is hangzik — gyakorlatilag az egész létezésem merő paradoxon. Hogy? Szerinted ez nem így van? Nem tudom, a paradoxonokkal kapcsolatban szükség van-e közmegegyezésre, bázisdemokratikus alapokra helyezett szavazásra. Privát demokratikus válaszom, hogy a szubjektív realitás az egyetlen realitás, így a saját realitásom marad az egyetlen. (Lehet, hogy ez is paradoxon? Ne vegyétek el tőlem!)

Ül, olvas, nem beszél. De azért gondolkodik. Ez még adómentes. A paradoxonokat azért hoztam fel, mert a Műútban megjelent alkotásaim mellé egy szöveg közlése is dukál. Így aztán amikor válogattam a munkáim képi dokumentációját, azon tűnődtem, mi a közös bennük? Mi az, ami én vagyok a sokféle médium közé beszorulva, mint egy nem kussoló üzenet. „Kéremszépen, én csak azt szeretném mondani, hogy: KUSS” — Petri György, *Dramolett* — 15 sorban. Így jutottam arra a következtetésre, hogy én a — nem dilatációs — hézagokat keresem. Ahogy egy nálam kétszer nagyobb nagyítót magam elé tartva figyelem szerénytelen világunkat, nem egy boldogító én-élet-kép. „Te választottad.”

Önmegnyugtató írom: Quine azt mondja, „a valódi ellentmondások a leghasznosabbak, mert a modell hibás voltára hívják fel a figyelmet, így ezek többnyire a rendszer finomítását, továbbfejlesztését eredményezik.” Mondja erre valaki, hogy nem tiszteletre méltó feladat művészetbe, azaz luxuscikkbe csomagolva magyarázni a százás szög értelmét, hogy köze van a becsinált levesnek a Ká-európai értelmiségihez, aki „Valaha / Valahol / Valamit akart / Vagy akart volna”.

Csak gyorsan végigszaladok néhány luxuscikkparadoxonfordításon. Mit mondhatnék a munkáimról, amit nem mondtam még el? Maximum komolyan vehetném magam, de azt azért mégse. Nem jönnek ki jól belőle.

Bunker (2012), mint a Kádár-rendszer, már észrevettük, de még nem hevertük ki.

Isten arca (2009), Istennek nincs is arca.

Két és fél tonna sóból nincs merre evezni, *Salsus* (2011).

Egy bicikli kereke nem négyszögletű, *Téhetetlenségi nyomaték* (2010).

Fejen állva természetes, hogy egy asztal van a plafonon, *Helyreigazítás* (2012) — Mátrai Erikkal.

Magyar alma mater (2011), Geréb Ágnes évek óta házi őrizetben van, de már senkit sem érdekel, hogy ezt itt meg lehet csinálni.

Történetek sehonnan (2012), el kell innen menni, el kell innen menni.

Ember tervez (2009), nem baj.

„A várakozás immorálissá tesz”¹, *Exit* (2009).

Relax (2009), ne legyél rest a saját kardodba dőlni.

A szavak kényszerítene (2003), „mindent értek, Apa” — Csontó Lajos óta én gözhajó nélkül is mindent értek, Apa.

További paradoxonok:

Krízis²

Háromhete alkonyodik,
nem tud lemenni a Nap,
Isten torkán keresztben,
mint egy csirkecsont,
megakadt.

Próbálja lenyelni,
próbálja felköhögni.
Eredmény semmi.
Hívták konzíliumba
a leghíresebb orvosokat.
Testületileg
hümmögtek, harákkoltak sokat.
Tragikus redőkbe
vonták homlokukat,
diszkrétén átvették a
degesz borítékokat.

Jut eszembe. Öncenzúra? „maguknak tényleg semmi sem szent? / mi kérdezzük öntől, ön kérdez a Léttől!”³ Állva tapsolni, ha lemond, állva tapsolni, ha elküldik, állva tapsolni, ha nem mond le, hősként tisztelni, ha arrébb tesz egy hajszálat, a *saját érdeklünkben* nem rosszban lenni vele, meghívni, hogy nyissa meg „a” kiállítását, akkor is gratulálni, ha szar, fülsiketítő zajban sutogni, Facebookon bátornak lenni, úgy tenni, mintha egyetérténénk, a csöndünkkel *hallgatólagosan* beleegyezni, a másikkal igazítani a véleményünket, negyven évesen, szabadúszóként a majdani nyugdíjra gondolni, kiábrándultan is simán mosolyogni — „és ez így együtt legyen ordenáré”⁴.

Szeretem a paradoxonokat. Nem hagynak elhülyülni. A kisserűségből fakadóak a kedvenceim. Na jó, nem. Az önzőségéből fakadóakat szeretem a legjobban, mert ezek a figyelemgazdaság velejárói. Felelősség? Empátia? Morál? Ha lehet, csak kegyeleti okokból gondoljunk rájuk. Van, ami olyan jól hangzik angolul: *Never lose your sense of humour. Tomorrow belongs to you.*

¹ ESTERHÁZY Péter: *Kis Magyar Pornográfia*, Magvető, Budapest, 1984, 44.

² PETRI György: *Krízis* = P. Gy.: *Ami kimaradt*, Aura Kiadó, Budapest, 1989, 75.

³ KEMÉNY István: *Rendőrségi tudósító jegyzetei* = K. I.: *Allástalan táncosnő. Összegyűjtött versek 1980–2006*, Magvető, Budapest, 2011, 284.

⁴ SZVOREN Edina: *Pertu* = Sz. E.: *Pertu*, Palatinus, Budapest, 2010, 37.